

**R. P. Sebast. Izquierdo Alcarazensis Soc. Iesv, svpremis
Inqquisitionis Senatvs Censoris, Et Olim Complvti SS.
Theologiæ Professoris. Pharvs Scientiarvm**

Izquierdo, Sebastián

Lugduni, 1659

Quæst. 2. Qualiter sint loci constituendi, parandi, & trahendi in vsum in
ordine ad scientiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95620](#)

Pharus Scientiarum

308

sint, aut generis, aut speciei, aut differentia, aut anonymi, aut mixti praedicabilis in sua inferiora; sive sint aut accidentis in subiecta, aut subiecti in accidentia, aut accidentis in accidentia; sive sint totius, aut Physici, aut Metaphysici in suas partes, iuxta dicta de huiusmodi diuisionibus *disputat.* 26. *quest. I.* Ex quo patet omnes diuisiones, diuisa, & membrana diuidentia, quæ categoria continet, in schemate continere simul cum aliis. Ac proinde schema omnes categoriæ utilitaires, & insuper alias secum adferre. Quare categoriæ prætermis latius erit compendij causa foliis schematisbus vti. Tametsi Aristoteli in Logica categorias decem generum vniuersaliorum posuerit, pro exemplo scilicet, nifallor, huiusmodi locorum, & pro materia communis omnibus scientiis. Vt nos ampliora schemata ponemus questione sequente.

¹⁵ Tertio adnotandum est, locos propositionum compositos per modum catalogi debere fieri. Schemata enim nec possunt facile propositionibus accommodari, nec sunt necessaria pro illis, suppositis schematisbus terminorum, ex quibus illæ componuntur, & ratione quorum dumtaxat sunt illæ, quod ad rem attinet, in alias diuisibiles in se aliquatenus contentas titulo etiam terminorum. Oportebit autem distinctionis gratia tum propositiones per se notas separatim à notis per aliud describere, tam utrariumque catalogos in varias partes dividere, præfixis singulis suis titulis penes varietatem, diuersitatemque materiarum, ad quas illæ pertinent, seu reduci possunt, etiam intra latitudinem vniuersaliumque scientiarum. Debent autem in hisce catalogis vniuersaliores imprimis, & selectiores propositiones ponи, & quæ in singulis materiis evidentes, sive certiores fuerint; etenim interim à ponendis ceteris abstinendo, quatenus opus fuerit, ne catalogi tantum crescant, vt nequacum facilè ad usum, pro quo sunt, percurri.

¹⁶ Denique loci argumentationum compositi per modum idem catalogi sunt faciendi: tametsi hi in specialioribus materiis parum sint necessarij, aut utiles, suppositis locis compositis terminorum, atque propositionum. Hinc certe argumentorum catalogos, ne memoria excedant, delicti poterit; quando ea omnia ad aliquam propositionem variè demonstrandam, seu comptobandam fuerint necessaria, aut utilia. Dixi in specialioribus materiis: quia modorum, sive formarum vniuersalium arguendi (quales traduntur in Logica, & nos tradimus in hoc opere *disputat.* 20.) catalogi semper, vt valde proficiuī præmanibus habendū sunt ad usum.

QVÆSTIO II.

Qualiter sint loci constituendi parandi, & trahendi in usum in ordine ad scientiam.

¹⁷ **S**Vppositis omnibus dictis *quest. precedent.* iam in præsenti noto primo, instrumentum Locationis, quod locos constituit, & parat, ad usumque trahit, & accommodat, eximij sane momenti esse ad omnes Scientias humanas in infinitum augendas, promouendas, & illustrandas. Sunt

quippe loci, quasi altissimi fontes, vnde intellectus humanus per instrumentum combinatio- nis nouas quotidie veritates potest facile haurire, quia vñquam possit illi exhaustiri.

Noto secundo, Locos simplices terminorum (¹⁸ à quibus semper est inchoandum) ex materia per obseruationem aggregata confici, seu confitui per instrumentum compositionis. Cum enim sint termini quidam vniuersales, atque adeo tota quadam Logica per compositionem ex partibus, ex quibus constant, quā ratione ex illis constant effici debent. Quare regulæ compositionis data *disputatione vigesima quinta*, ad tota Logica componenda pro hisce locis conficiendis regule sunt. Itaque ad construendos illos regulæ illæ adhibendæ sunt.

Noto tertio, quod sunt isti Loci vniuersaliores, ¹⁹ ed esse vtiliores, atque ita omnium vtilissimos esse qui sunt communes omnibus scientiis. Dicuntur autem communes omnibus scientiis, qui vel totam materiam, vel aliquam salem partem materia singularium scientiarum sua amplitudine complectuntur. Quales sunt loci Logicae, & Philosophiae prima; tametsi diuerso modo, vt iam *questione prima*, notauius. Qui tamen inter se comparati non æqualis amplitudinis, sive vniuersalitatis sunt, vt constat. In singulis etiam scientiis loci proprii vniuersalius eo vtiliores sunt, quod vniuersaliores.

Noto quarto, duo me in hac Arte pro maiore ²⁰ eius utilitate prætendere. Nempe, & formam sciendi vniuersalem, communemque omnibus scientiis tradere, & materiam etiam comunem omnibus scientiis exhibere, circa quam singulæ earum imprimis exerceant ipsam formam, antequam ad eam exercendam in propriis materiis accedant, idque iuxta regulas eam exercendi traditas ab hac ipsa Arte circa materiam communem, quæ subinde pro exemplo pariter defuerit; vt sciatur, quo pačo circa ceteras materias speciales singulorum scientiarum eadem ipsa forma exercenda sit. Huiusmodi autem materia communis omnibus scientiis in locis communibus eisdem posita est. Et quidem hæc eadem sunt, aut esse debuit intentio Raymundi Lullij in sua Arte, Aristoteli in suis Categoriosis, eiusdemque & omnium Rhetorum in Topicis, dum quosdam communissimos terminos tanquam quosdam locos communes ab omnibus scientiis audeant, atque versando exhibuerunt: nimur & materiam præbere, ex qua omnes scientias per formam ab eisdem præscriptam, sive suppositam combinationis, comparationisque ad suam fabricam multa desumenter; & exemplum suppeditare ad eandem formam pariter exercendam in propriis, ac specialioribus materiis singularibus. Porro numerus locorum communium terminorum ad fines prædictos assumentis arbitriatus est. Ob id Autatores commemorati circa illum, variarunt. Quare & nos inspectis omnibus cum numeris eorumque terminorum assumentum censuimus, qui magis idoneus, & aptus ad propius usus est.

Itaque reiectis locis communibus Logicis, ²¹ qui minus idonei sunt ad intentum, vt supra numero decimo tertio, tetrigimus, omisso etiam loco communi Autoritatis, quod cuicunque obvius, & rebus extrinsecus est, viginti terminos selegimus ex Philosophia prima pro locis com munibus

Disp. XXVIII. De Locatione. Quæst. II. 309.

munibus in hac Arte, iuxta dicta, exhibendis; qui aptiore ad intentum vniuersalitate, ampliusque quam cæteri, qui assumi possent, ad omnium humanarum scientiarum materias exten-

di, easque tangere, & quodammodo continere, seu complecti videntur. Hi autem sunt, quos sequens catalogus tanquam quidam locus compitus ex ipsis continet.

CATALOGVS LOCORVM

Communium Terminorum.

A —— Essentia.
B —— Bonitas.
C —— Vnitas.
D —— Existentia.
E —— Distinctio.
F —— Potentia.
G —— Quantitas.
H —— Totum.
I —— Oppositio.
K —— Connexio.

L —— Similitudo.
M —— Causa.
N —— Cognitio.
O —— Exigentia.
P —— Appetitus.
Q —— Ordo.
R —— Vbi.
S —— Quando.
T —— Quomodo.
V —— Cum quo.

Designo autem singulos terminos suis litteris; vt facilius possint mediis illis in tabulas postea combinationum induci; sub regulisque earum cadeat.

Essentia,	Bonitas,	Vnitas,	Existentia,	Distinctio.
Potentia,	Quantitas;	Totum,	Oppositio,	Connexio.
Similitudo,	Causa;	Cognitio;	Exigentia,	Appetitus.
Ordo,	Vbi,	Quando,	Quomodo,	Cum quo.

Quid autem significet, quidve sit ex conceptu suo vnuusquisque horum terminorum, tum ex se satis notum est, tum ex singulorum schematibus mox subiungendis amplius notescet.

Sed est inluper notandum quintud. Dum termini isti pro constructione, sive promotione scientiarum in combinationem, comparisonemque inducantur tum inter ipsos, tum etiam cum aliis faciendam, deberi imprimis, ut clarius, & expeditius se se explicet, & ptoad corum fecunditas, adiungi singulis sua coniugata; id est alios terminos cognatae cum illis significacionem habentes. E.g. termino *Essentia* adiungentur, *Eni*, & *Eſſe*. Termino *Bonitas*, *Bonum*, *Bene*, & *Bonificare*. Termino *Vnitas*, *Vnum*; *Adunare* & *Adunatio*. Termino *Existentia*, *Existens*, & *Existere*. Termino *Distinctio*, *Distinctum*, *Distincte* & *Distingui*, sive *Distinctuere*: & cæteris omnibus similiter, & quo-

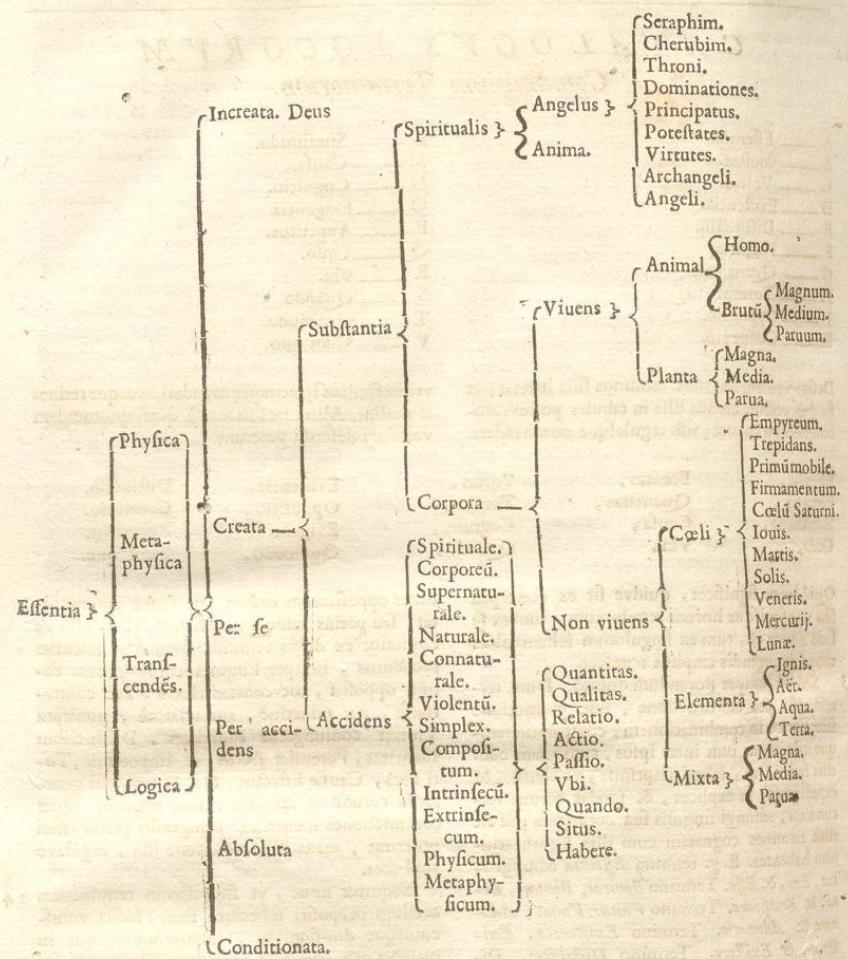
niam oppositorum eadem, vt fertur communiter, seu potius valde ad similiſ disciplina est, vt copiosior ex dictis terminis proueniat scientiae prouentus, insuper singulis coniungentur eorum oppositi, aut contradictori, aut contraria, aut priuatue, aut relatiue, nimirum *Vnitati* coniungeretur *Pluralitas*, *Distinctio*, *Identitas*, *Potentia*, *Actus*, & *Impotentia*, *Totius Pars*, *Causa*, *Efectus*, &c. & omnibus generatim eorundem carentia, sive negatio. Quæ coniunctiones mentaliter comprehendij gratia effici poterunt; mentaliter notatione ista, regulare applicata.

Sequitur nunc, vt singularium terminorum catalogi propositi schemata fiant, factis vniuersisque diuisionibus, subdivisionibusque in membra præcipua, quæ per vsum instrumenti, seu regulatum diuidendi disp. 26. prescriptum faciliter in istum modum.

termini

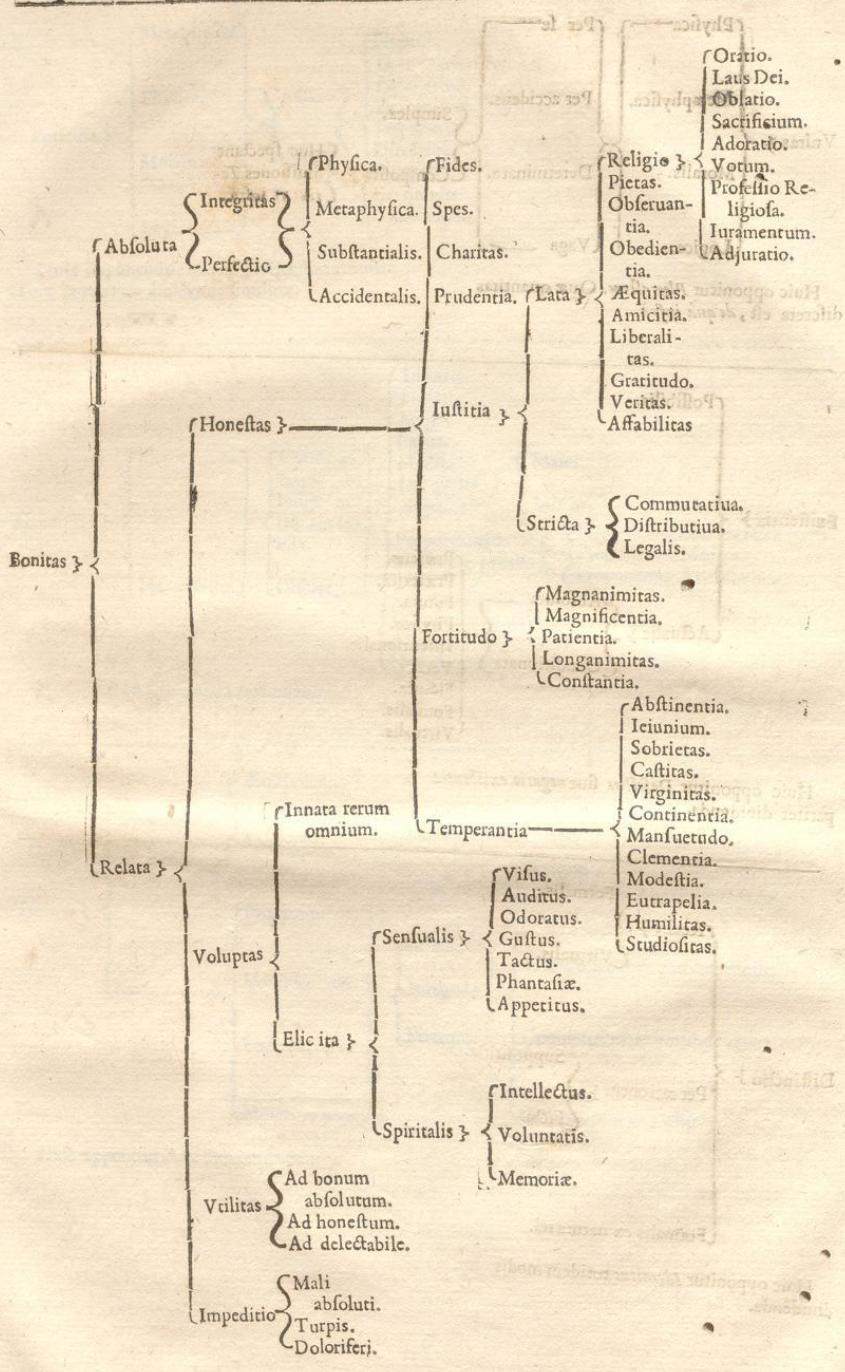
S C H E M A T A

*SCHEMATA SINGVLORVM LOCORVM
communium terminorum praecedentis Catalogi.*

Huic (quām ponimus esse possibilem)
Chimera tot fere modis diuidenda oppo-
nenda est: quæ est essentia impossibilis.

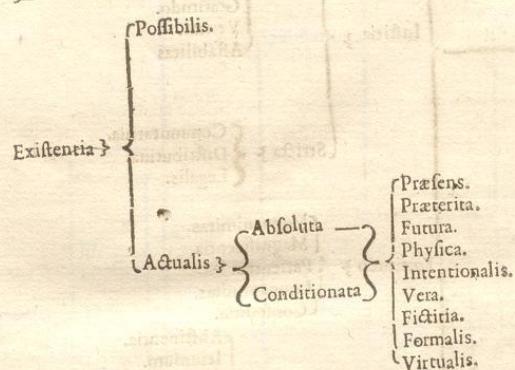
Bonitas

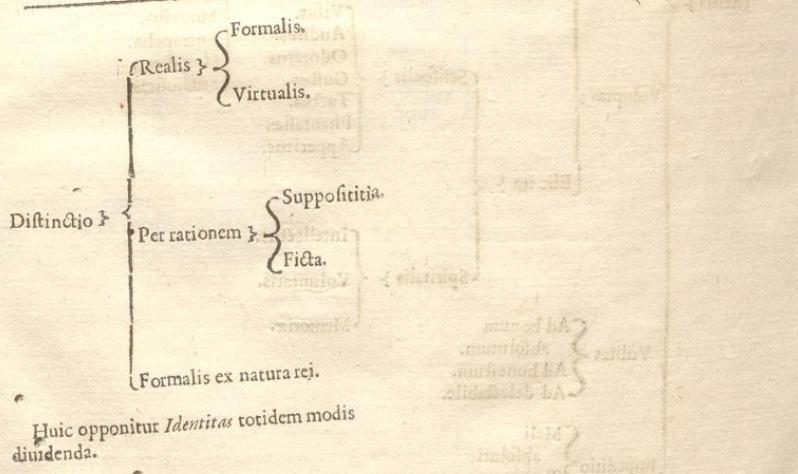
Vnitas

Huic opponitur *Pluralitas*. Quæ quantitas
discreta est, de quâ infra.

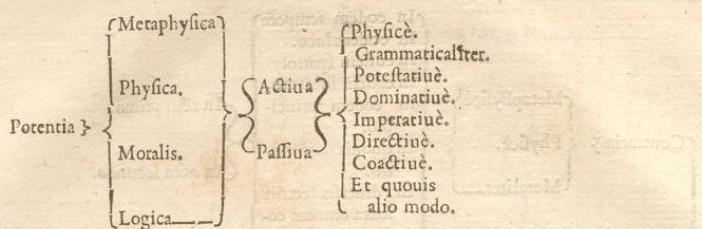

Huic opponitur *Defectus* sive negatio existentie
pariter diuidenda.

Huic opponitur *Identitas* totidem modis
diuidenda.

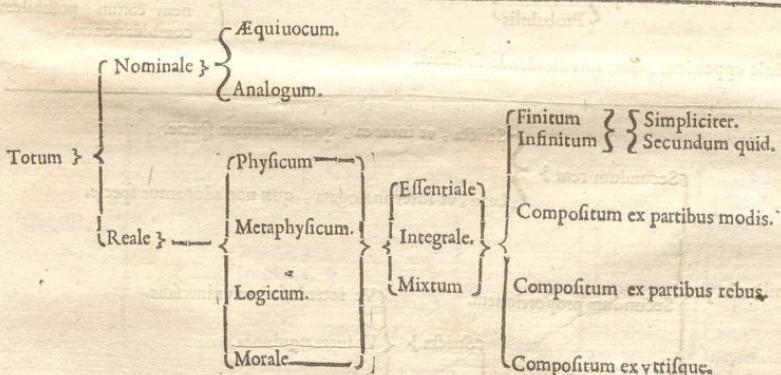
Disp. XXVIII. De Locatione. Quæst. II. 313;

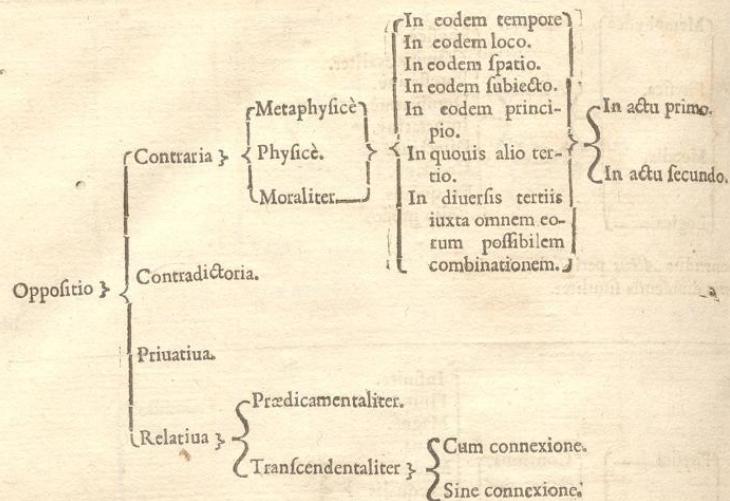
Huic opponendus *Aetus* pariter diuidendus.
Tum *Impotentia* diuidenda similiter.

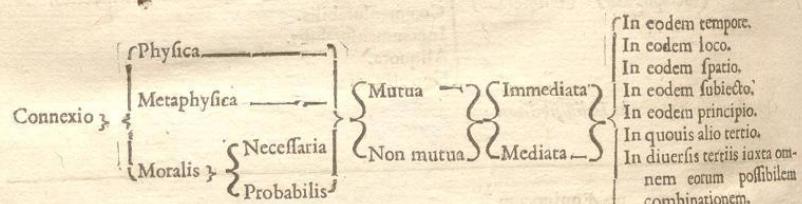
Quantitati est opponenda *Indivisibilitas*.

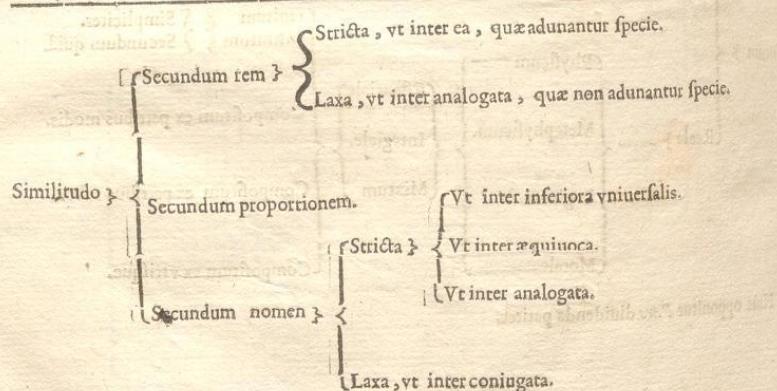
Huic opponitur *Pars* diuidenda pariter.

Huic opponitur *Compositio*, sive *Compatibilias*
 pariter diuidenda.

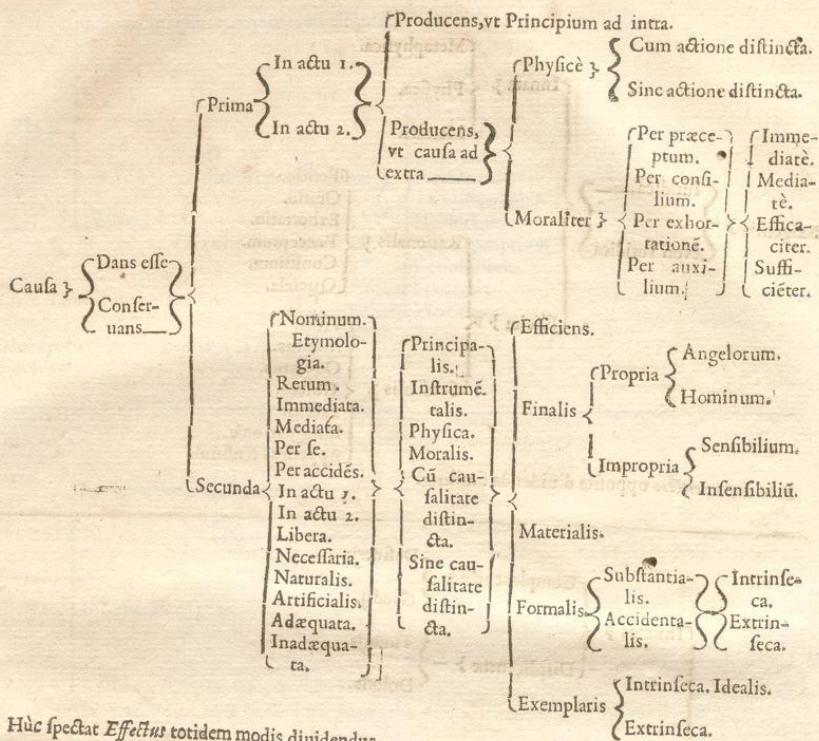

Huic opponitur *Inconnexio* diuidenda similiter.

Dissimilitudo opposita pariter diuidenda. Quod
 quævis differentia spectat.

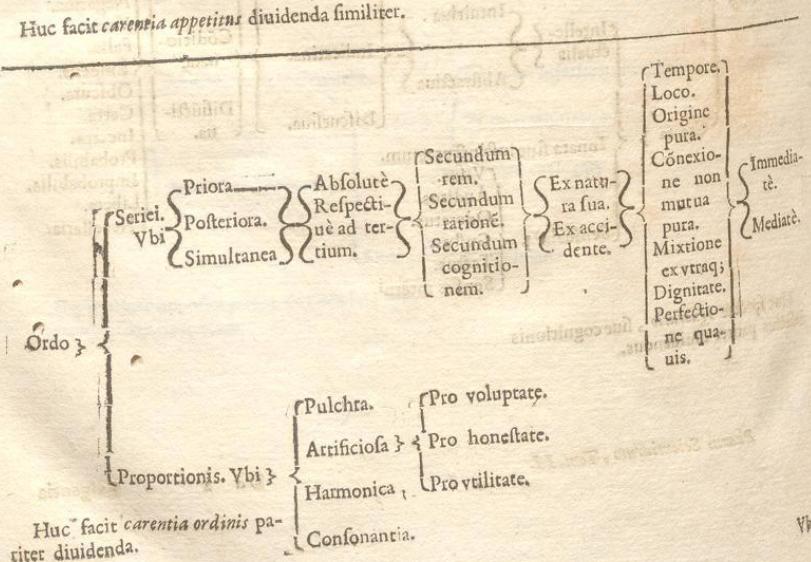
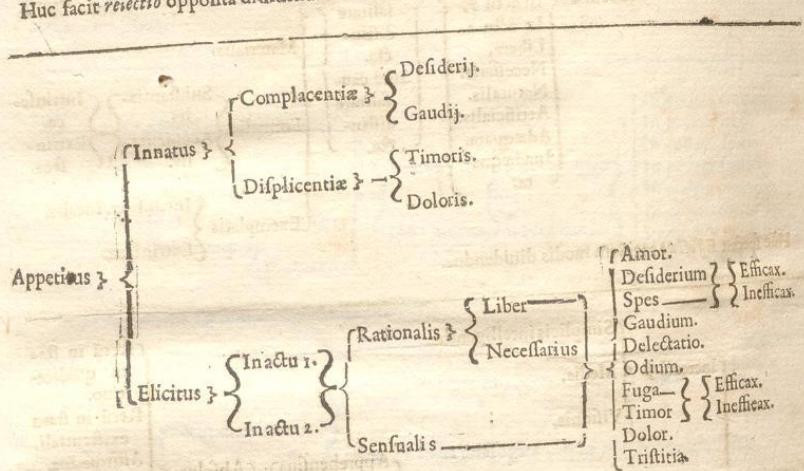
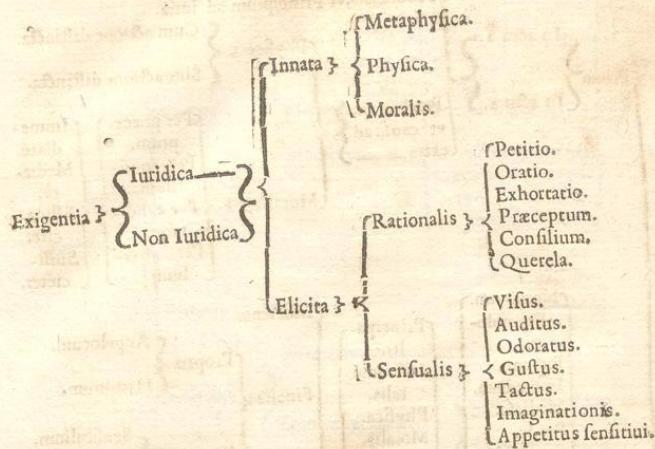
Causa

Huc spectat Effectus totidem modis diuidendus.

Huc spectat Ignoratio, sive cognitionis defectus pariter diuidendus.

	Latum. In quo quoquomodo aliquid esse dicitur.
Vbi	
Strictum	Intrinsicum Præsentia.
	Extrinsicum Locus
	Finitum. Infinitum. Substantiale. Accidentale. Identificatum. Distinctum. Circumscriprium. Definitivum. Spirituale. Materiale.

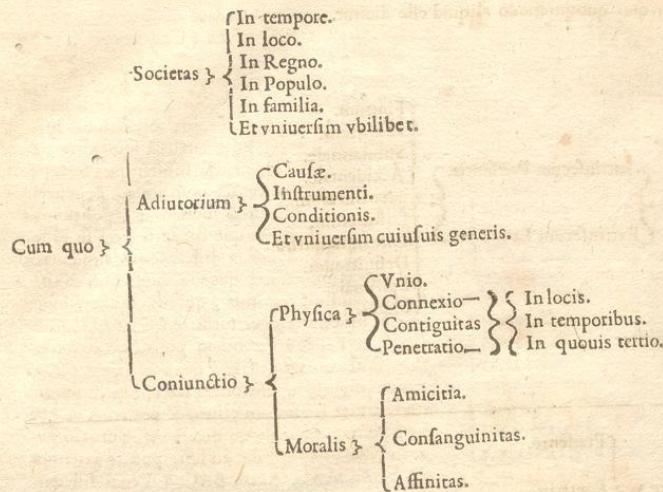
Huc spectat *sive ubi* pariter diuidendum.

	Præsente.
In Tempore	Præterito.
	Futuro.
In Instanci.	
Quando	
In Aeuo.	
In Aeternitate	A parte antè.
	A parte post.

Hic *sine quando* diuidendum similiter.

Quomodo	Necessariò	Antecedenter Consequenter Comitantur	Absolutè. Ex suppositione.	
	Contingenter.			
Impossibiliter	Possibiliter.			
	Absolutè.			
Et omnia adverbia modalia. Vt	Conditionare.	Velociter. Tardè. Benè. Malè. Intense. Remissè. Efficaciter. Inefficaciter. Et cætera innun...		

Huc spectat *sine modo* pariter diuidendum.

Huic opponitur *sine aliquo* similiiter
diuidendum.

26 Circa quæ Schemata primum est aduertendum, series diuisionum in illis non vsque ad ultima membra diuisi, sed vsque ad ea tantum fieri, quæ ob vniuersalitatem, quam retinent, nomen adhuc merentur locorum, qui magno cum fructu in combinationem comparationēque trahi possint; interinque vitatur prolixitas, cauereturque ne terminorum multitudo ipsi combinationi obstaculo sit. Deinde est aduertendum, terminos oppositos diuisi, aut contrariæ, aut relatiæ, aut contradictrioriæ, qui patiuntur diuisibiles esse adnotantur, bifariam diuidi posse, saltem mentaliter; vt eorum patiuntur membra trahantur in combinacionem. Primo faciendo ex illis corumque membris similia schemata. Secundo; (quod facilius est, & ferme in idem recidit) iungendo singulis membris factorum iam schematum, terminos ipsi speciatim oppositos, aut contrariæ, aut relatiæ, aut contradictrioriæ. Præterea est aduertendum. Ut ex viginti terminis communibus, quos assumpsumus, viginti schemata proposta facta sunt: ita ex omnibus terminis propriis singularium scientiarum, præsertim vniuersalioribus sua quoque schemata debere fieri ab earum studiosis. Sunt qui ppe eiusmodi schemata in omnibus scientiis velissimatum quia habent vnum velut obtutum coniiciunt omnes scientiæ terminos cum ea, quam inter se habent subordinationem; quod magni momenti est ad comprehendendas veritates ex eis componibilis, auri priundas. Tum quia vnicum etiam ad obtutum dant definitos, & explicatos terminos scientiæ per eorum membra diuidentia; quod magni etiam interest ad eorum efficiencias arque passiones percalendas. Tum quia promptè notificare quibus communes sint veritates de terminis diuisi sciræ. Quo fit, vt per eorum extensionem, seu multiplicationem promptissimè scientiam adaugeant. Tum denique, quia terminorum conuenientias, & differentias, similitudinesque strictæ, & analogicas, arque etiam dissimilitudines in quoquis gradu; necnon oppositiones, & connexiones facile produnt, & ostendunt. Quod quantum possit

ad scientiam augendam, ex sape dictis in hoc opere palam est. Et hæc de locis terminorum, tam compositis, quam simplicibus satis sint dicta.

De locis autem propositionum fere nihil est, quod addamus ad dicta iam *quesit. 1.* Non enim necessarium est aliquem eorum catalogum hic apponere gratiæ exempli: cum facile vsque, iuxta ibi dicta, huiusmodi catalogos possit facere. Sed neque gratia exhibendi numerum locorum communium propositionum in omnibus scientiis combinandum; vt exhibuiimus numerum locorum communium terminorum. Tum quia loci propositionum communes omnibus scientiis tam multi sunt, tamque diversi, vt commodè ad numerum brevem reduci nequeant; tum etiam: quia licet circa propositiones etiam debet combinatio exerceri in ordine ad comprehendendas eorum connexiones, & oppositiones quibus valeat intellectus induci ad inferendum alias, ex aliis. Combinatio tamen potissimum est exercenda circa terminos ob plures, utilitatem, quas facte circa illos fert secum; vt videbimus *disputatione vigesima nona*, aliundeque loci propositionum compliciti, quales sunt simplicium catalogi, ex alio fine præcipue sunt; habendi scilicet ad manum propositiones, per quas ob suam vniuersalitatem demonstrari, siue probari possunt, alias minus vniuersales, que ex terminorum combinationibus facile, & passim pullulant. Ex quibus pater multo minus circa locos argumentorum debere hæc adici quidpiam, præter dicta *quesit. 1.*

DISPVT